

Gesprekken bij het groene traliewerk

Andere uitgaven van Piet Rombouts:

Dee Goong An second part: Governor Dee defies the empress
(Translation of chapters 31-64 from 武則天四大奇案,
also known as 狄公案)

Rechter Tie verhalen:

- *Judge Dee and the Courtesan* (Two Judge Dee stories)
- *Het bezoek van de censor*
- *Rechter Tie en de courtesane*
- *Rechter Tie en de abt*

Bronnen van illustraties in de rechter Tie romans
– Judge Dee illustrations and their sources

Een onbeduidend verhaal van een lentedroom
(Een Chinees verhaal uit de Ming dynastie)

Vierentwintig zaken van rechter Lan
(De strijd van een magistraat tegen criminaliteit in het Chinese keizerrijk, een vertaling van *Rechtszaken van de heer van Luzhou* 鹿洲公案 door Lan Dingyuan [藍鼎元, 1680-1733])

Het gevecht om de vlecht
(De machtsgreep van de Mantsjoes en de pacificatie van de regio langs de Lange Rivier in 1645)

De taoïst van Nanking
(Een selectie van anekdotes uit *Een buidel vol wijsheden* 智囊全集 door Feng Menglong [馮夢龍, 1574-1646])

Bizar bedrog
(Een selectie van verhalen uit *Geïllustreerde wonderbaarlijke verhalen van de kunst van bedrog* 繪圖騙術奇談 door Lei Jin [雷瑨, 1871-1941])

Van griezels, demonen en schimmen
(verhalen uit het oude China van wonderbaarlijke gebeurtenissen)

Gesprekken bij het groene traliewerk

Korte verhalen en anekdotes uit

Hoogstaande gesprekken

bij het groene traliewerk

青瑣高議

door Liu Fu 劉斧

uit de 11de eeuw

Samenstelling en vertaling

Piet Rombouts

Eerste druk : augustus 2024

© Nederlandse tekst: Piet Rombouts, 2024

Binnenwerk en omslagontwerp: Sander Hendriks / Ongerijmd

Uitgegeven via Brave New Books

e-mail: parombouts@yahoo.com

ISBN: 978 946 501 8836

Inhoudsopgave

Voorwoord van de vertaler	7
Maten en data	9
1. Sang Weihan	11
2. Optekening over de vrouw uit Yue	17
3. Optekening over vrouw Sun	31
4. Optekening over het begraven van een skelet	41
5. Optekening over het gebied genaamd ‘Grafverzameling	44
6. Optekening over Ciyun	47
7. Het verhaal van de Kalligraaf Fee	62
8. Het verhaal van Wang Ji	66
9. Het verhaal van Wang Shi	72
10. Heer Ren Yuan	78
11. Een onofficieel verhaal van Zhao Feiyan	81
12. Han Xiangzi	92
13. Heer Di Fang	100
14. Keizer Minghuang	102
15. Wang, Heer van Jing	104
16. Li Taibai	106
17. Zhang Qixian	109
18. Optekening over Xiaolian	111
19. Optekening aangaande de Li Berg	118
20. Optekening aangaande de Hete Bronnen Spa	136
21. Het verhaal van assistent-magistraat Ding	146
Gebruikte tekstuitleg	152
Chinese teksten van gedichten en rijmpjes	154

Voorwoord van de vertaler

De meeste verhalen opgenomen in deze bundel zijn van het genre dat *chuanqi* ‘overgeleverde wonderbaarlijke gebeurtenissen’ genoemd wordt, een genre dat geschreven werd in de Chinese klassieke schrijftaal. Zoals de naam al aangeeft is in deze verhalen het bovennatuurlijke element vaak aanwezig. De vorm waarin loopt uiteen. In sommige verhalen spelen schimmen, goden, monsters, vossengeesten of toverdieren een hoofdrol, andere verhalen spelen zich af in departementen van de hel, vertellen over taoïstische meesters met hun toverkunsten of geven voorbeelden van reïncarnatie en retributie. De bloeitijd van dit genre was gedurende de Tang dynastie (618-906) maar ook in de eeuwen daarna werd het nog beoefend.

De schrijvers beschouwden de door hun verhaalde gebeurtenissen niet als een verzinsels. Om de lezers te overtuigen dat hetgeen waarover zij schrijven waargebeurd is, vermelden zij vaak aan het einde van het verhaal feitelijke gegevens over de hoofdpersoon, of noemen de naam van degene van wie zij het gebeurde hebben vernomen en dat deze persoon instaat voor de waarachtigheid van het vertelde.

De hier vertaalde verhalen komen uit de bundel *Hoogstaande gesprekken bij het groene traliewerk*. Deze verhalenbundel dateert uit de Noordelijke Song dynastie (960-1126). Van de auteur Liu Fu is weinig bekend. Uit enkele verhalen valt op te maken dat hij in zijn jonge jaren geleefd moet hebben tijdens het bewind van keizer Renzong (1023-1063), en in zijn latere jaren gedurende het bewind van keizer Zhezong (1086-1100) of nog iets later.

Zijn bundel bevat ruim honderdveertig kortere en langere teksten. Behalve *chuanqi* bevat de bundel ook veel kor-

te anekdotes, selecties van memorabele gedichten en korte biografieën. Elke tekst bevat aan het begin een zin van zeven karakters waarin de plot in grote lijnen wordt aangeduid. Deze zin, hoe kort hij ook is, is in deze uitgave niet vertaald omdat hij soms als een spoiler werkt. Bij een tiental *chuanqi* heeft Liu Fu de oorspronkelijke auteur vermeld, maar er zijn ook teksten die Liu Fu zonder vermelding uit eerdere bronnen heeft geplukt. Enkele verhalen zijn voorzien van een kort 'gesprek' of nabeschuiving waarin een oordeel wordt geveld over de hoofdpersoon van het verhaal.

Een aantal verhalen bevat een of meer gedichten. In het algemeen kan gesteld worden dat het vertalen van gedichten een lastige klus is, en gedichten in het Chinees zijn hier geen uitzondering op. Ik heb niet gekozen voor een ritmische vertaling maar voor een vertaling op rijm wanneer ik daartoe mogelijkheden zag. Het resultaat is geen literair eindproduct dat recht doet aan het origineel maar veelal een Sinterklaasgedicht-achtig gewrocht waarvan ik hoop dat, binnen de beperkingen die het rijm oplegt, het de lezer een voorstelling geeft van de betekenis van elke oorspronkelijke dichtregel. Voor de geïnteresseerde lezer die de vertaling wil vergelijken met het origineel is de Chinese tekst van elk gedicht te vinden aan het einde van dit boek.

Maten en data

Het betaalmiddel was doorgaans het koperstuk, rond met in het midden een vierkant gat zodat munten aan een snoer konden worden geregen. Een snoer bevatte nominaal duizend koperstukken. Ook werd ongemunt zilver gebruikt.

Een veel genoemde afstandsmaat is de *li*, ruim zeshonderd meter.

Jaartallen worden aangegeven als het zoveelste jaar van een bepaalde regeerperiode van een keizer, of anders als een naam bestaande uit twee karakters uit een zich ad infinitum repeterende cyclus van zestig namen. Zo regeerde keizer Renzong van 1023 tot 1063, in deze periode nam de keizer tien periodenamen aan; een van deze periodenamen is Qingli, deze periode duurde van 1041 tot en met 1048. Het jaar *jiashen* (het 21ste element in de cyclus van 60) is het jaar 1044, het vierde jaar van de regeerperiode met de naam Qingli. Het eerstvolgende *jiashen* jaar is 1104, daarna 1164 enz. Omdat een keizer bijna zonder uitzondering minder dan zestig jaar regeerde kan elk jaar aangegeven worden met de naam van het jaar uit de cyclus van zestig in combinatie met de naam van de keizer of de naam van een regeerperiode ('het jaar *jiashen* van de regeerperiode Qingli' = 1044). Een andere wijze is het aangeven van het jaar van een regeerperiode, bijvoorbeeld 'het tweede jaar van de regeerperiode Xining', hetgeen overeenkomt met het jaar 1069. In naslagwerken staan jaartabellen waarin van elk jaar het corresponderende westerse jaargetal opgezocht kan worden.

樞密使維翰公遺像

Sang Weihan

1. Sang Weihan

Geschreven door Qian Xibai, lid van de Hanlin Academie.

Zijne Excellentie heer Sang Weihan [898-946] bekleedde de machtige positie van Eminent Raadsheer toen een oude bekende, ene heer genaamd Han Yu die geen ambtelijke positie vervulde, hem een bezoek bracht.* Bediendes hadden zijn naamkaartje in ontvangst genomen en de bezoeker aangekondigd maar het duurde een heel lange tijd eer heer Sang plaats nam in de ontvangstkamer. Heer Han liep zoals de beleefdheid vereiste met snelle kleine stappen de treden naar de ontvangstkamer op, doch heer Sang deed amper moeite zich op te richten van zijn zitplaats. Nadat beide heren gezeten waren toonde heer Sang zich zwijgzaam, en zijn hele houding was een van ‘val mij niet lastig’. Al snel wilde heer Han weggaan en nam afscheid. Voor hij de residentie verliet, vroeg hij aan een bediende: “Heer Sang is een oude bekende van mij en onze vriendschap gaat een hele lange tijd terug. Waarom had hij bij mijn bezoek zo’n houding van ‘wat moet jij hier?’” De bediende was iemand met een scherpziende blik en antwoordde: “Zijne Excellentie heeft nu eenmaal een temperament. Je weet van tevoren nooit hoe zijn houding zal zijn.”

De volgende dag legde heer Han weer een bezoek af, nu om zijn vertrek aan te kondigen want hij zou weer naar zijn geboorteplaats terugkeren. Heer Sang en hij namen plaats en heer Sang zei met een glimlach: “In de Academie voor Geleerde Heren is een vacature. Ik heb in een memorie aan de keizer uw naam genoemd en u is de positie van Acade-

* De persoon Han Yu in dit verhaal is niet de beroemde Han Yu die voorkomt in het twaalfde verhaal “Han Xiangzi” en in het laatste verhaal “Het verhaal van assistent-magistraat Ding” in deze bundel.

micus toegekend.” Spoedig kwamen uit de oostvleugel twee klerken met een doos aanlopen. Hierin bevonden zich de keizerlijke benoemingbrief, een blauw ambtenarengewaad, ambtslaarzen, een ceremonieel schrijfblok en andere parafernalia van het ambt. Heer Han liep onmiddellijk de treden van de ontvangstruimte af en maakte twee buigingen in de richting van het keizerlijk paleis om het ambt te aanvaarden. Heer Sang liet wijn en spijzen aanrukken. Hij was zeer onderhoudend en goedlachs, vroeg hoe het nu was in de buurt waar hij was opgegroeid en gedroeg zich net zo geanimeerd als vroeger. Even later vroeg hij: “Hoe gaat het met de literaat Zhu Bing?” “Het gaat wel”, antwoordde heer Han, “maar zijn familie is armlastig en zijn ouders zijn oud. Hij frequenteert nog steeds de examenhallen in de hoop te slagen voor de hogere examens.” “Ik was destijds samen met hem door het district voorgedragen om deel te mogen nemen aan de hoofdstedelijke examens. Hij was heel erg op mij gesteld. Ik had eens een paar rollen met teksten geschreven die hij meermaals bij anderen hogelijk aanpreef. Stuur hem maar een bericht waarin je mijn intentie overbrengt dat hij hier moet komen. Ik bezorg hem een ambt.” Heer Han was de oudste in de vriendengroep en antwoordde verheugd: “Ja! Dat zal ik doen.”

Hij schreef de brief en stuurde iemand speciaal op pad om Zhu Bing te laten komen. Het duurde niet lang of heer Zhu arriveerde. Net als eerder het geval was met heer Han, kreeg heer Zhu uit een doos een keizerlijke aanstellingsbrief en een ambtsgewaad. Hij werd aangesteld als assistent-bestuurder in het hoofdstedelijk politiekantoor.

Een tijd later nodigde heer Sang heer Han nog eens uit voor een drankje in de hoofdhal van zijn residentie, en vroeg hem: “Waar is de literaat Qiang Hu tegenwoordig?” “Ik heb vernomen dat hij zich ophoudt in de regio Oost Lu en er

erg slecht uitziet.” “Ik heb destijds samen met hem aan de examens deelgenomen”, memoreerde heer Sang. “Hij was jegens mij zeer neerbuigend en heeft mij vreselijk beledigd. Ik bekleed nu een machtige positie terwijl hij nu dus als onbeduidend persoon dag in dag uit ergens in de rimboe op een houtje bijt! Een echte heer maakt zich niet druk om oud zeer. Schrijf voor mij maar weer een brief om hem te laten komen. Ik zal hem een baan geven.” Heer Han knikte instemmend: “Dat zal ik doen.”

Wederom zond heer Han een bediende uit, nu om heer Qiang te vragen te komen. Na meer dan een maand kwam deze na een moeizaam verlopen reis eindelijk aan. Heer Han stuurde een boodschapper naar hem om enige uitleg te geven. Later gingen zij samen naar het kantoor van heer Sang en namen plaats in de ontvangstkamer. Heer Sang smoesde wat in de oren van een klerk, die daarop naar de ontvangstkamer ging en aan heer Qiang de boodschap overbracht: “Heer Sang doet u de groeten. Vandaag heeft hij ambtelijke besprekingen en kan u niet ontvangen. Hij vraagt u naar het bureau van de assistent-bestuurder van de hoofdstedelijke politie te gaan en daar te wachten. U zal daar spoedig een blijde instructie ontvangen.”

Daarop ging heer Qiang met de klerk naar het desbetreffende kantoor. Hij nam plaats in de ontvangstruimte. Hij zag de klerk direct doorlopen naar de werkruimte van de assistent-bestuurder en hem iets in het oor fluisteren. Die antwoordde: “Ik zal de instructie uitvoeren!” De klerk liep weer weg. De bestuurder riep een andere klerk bij zich in zijn kantoor en smoesde hem iets in de oren. Terwijl de klerk de treden afliep, riep de bestuurder hem na: “Breng het snel ten uitvoer!” De klerk liep de poort uit. Korte tijd later riep de bestuurder een andere klerk aan en instrueerde hem: “Breng de literaat in de ontvangstkamer de boodschap

over dat hij verzocht wordt zich naar het regeringscomplex te begeven. Daar zal hij een aanstelling krijgen.”

Heer Qiang begreep weinig van deze gang van zaken maar ging naar buiten en liep in de richting van het regeringscomplex. Enkele klerken gekleed in een wit gewaad liepen een honderd passen met hem mee, waarna twee van hen hem bij de hand namen. Heer Qiang begreep niet wat er aan de hand was. Zo liepen zij door de dichte mensenmassa in de hoofdstraat. Meerdere klerken hielden heer Qiang nu vast, en een van hen riep: “Qiang Hu is van zins in opstand te komen! Voor deze misdaad verdient hij de doodstraf!” Heer Qiang riep luidkeels: “Maar ik heb een jonge vrouw en kleine kinderen! Heer Han Yu heeft mij ontboden hier te komen om een ambt te bekleden. Wat heb ik misdaan waarvoor ik dien te sterven? Na mijn dood dien ik geheid een klacht in bij de Opperkeizer. Ik zal dit voorbrengen bij het Hemelse Gerecht!” Hij was amper uitgesproken of hij was al onthoofd.

Toen heer Han hiervan hoorde, reageerde hij in huilen uitbarstend: “De dood van Qiang is een gevolg van mijn uitnodiging! Als dit is hoe de Eminent Raadsheer te werk gaat, ben ik mijn leven dan nog wel zeker?!” Op grond van gezondheidsredenen diende hij zijn ontslag in en keerde terug naar zijn geboortestreek.

Op een dag zat heer Sang in een klein paviljoen toen hij heer Qiang ineens de poort zag binnenlopen en op hem afkwam. Automatisch stond hij op en maakte een beleefde begroeting. Nadat hij weer was gaan zitten, wisselden beide heren enige beleefdheidsfrases dat zij elkaar zo lang niet meer gezien hadden. Daarna nam heer Qiang het woord: “Als minister en man van aanzien zijnde kunt u beschikken over leven en dood. In het verleden woonden wij in dezelfde buurt en gingen wij samen op voor de examens. We

kwamen vaak bij elkaar en reciteerden de klassieke teksten hardop. Als we even niks deden wisselden we kwinkslagen uit, maar dat was allemaal voor de gein. Waarom moest Uwe Excellentie zich dan op zo'n brute wijze op mij wreken? U zorgde ervoor dat mijn nek kennis maakte met de scherpte van een zwaard. Vervolgens werd mijn lichaam ergens buiten de stad in een open veld gedumpt. Wilde honden en zwijnen aten daarvan, mijn vrouw en kinderen kregen te lijden van kou en honger en een kind van mij werd verkocht aan anderen. Voelde u zich daar prettig bij? Onlangs heb ik mijn aanklacht bij de Hemelse Keizer ingediend. Hij heeft empathie voor de onschuldigen en heeft mijn zaak doorverwezen naar een rechter in het Departement van Leven. Het is hieraan te danken dat ik nu hier tegenover u kan staan."

Heer Sang zag dat er onder aan de treden naar het paviljoen naast heer Qiang nog iemand stond, een half beschonken kreupele man, en vroeg: "En wie mag die malloot zijn?" "U heeft altijd veel minachting voor anderen getoond", antwoordde heer Qiang met een lachje, "hoe is het dan mogelijk dat u hem niet herkent? Dit is Tang Zan."

Tang Zan was vroeger een wachter die eens heer Sang had geschoffeerd. Hierom had heer Sang de prefect opdracht gegeven hem ter dood te veroordelen. De prefect wilde hem niet een snelle dood laten sterven maar heeft hem tot drie maal toe laten geselen voordat hij stierf. De man was een onvoorstelbaar pijnlijke dood gestorven.

"Zijn lieden van zijn soort het dan waard om gewroken te worden?" vroeg heer Sang. Meteen daarop vroeg hij: "Kunt u mij niet vergeven? Ik zou duizend monniken van eten kunnen voorzien, of duizend delen van boeddhistische heilige geschriften laten reciteren. Is dat voldoende compensatie voor u?" "Het opeisen van uw leven is voor mij voldoende, om andere dingen geef ik niet" luidde het antwoord van

heer Qiang. “Ik zal binnenkort terugkomen om u mee te nemen!” riep hij nog na, terwijl hij naar het bamboebosje in de tuin liep en verdween.

Toen heer Sang niet lang daarna kwam te overlijden waren zijn handen en voeten bedekt met wonden, maar men had geen idee waar die vandaan kwamen.

Mijn oordeel over deze zaak is als volgt: Heer Sang bekleedde het hoge ambt van Eminent Raadsheer maar was niet bij machte groothartigheid te betrachten. Hij koesterde een wrok voortkomende uit gesprekken die in een ver verleden hadden plaatsgevonden en dat bracht hem ertoe iemand ter dood te brengen. Dat hij hierdoor retributie over zichzelf afriep, is niet meer dan terecht!